

ОБЩИНСКИ СЪВЕТ СТРУМЯНИ

Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в Община Струмияни

/Анализа е приет на основание чл. 21, ал.1, т.12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и чл.36а, ал.3 от Правилника за приложение на закона за социалното подпомагане с Решение № 327 от Протокол №41 от 15.12.2010г. на Общински съвет Струмияни /

Месец септември 2010

Въведение:

Анализът за ситуацията и оценка на потребностите от развитие на социалните услуги в Община Струмияни за периода 2010 – 2015 г. е разработен на основание чл.36а от Правилника за прилагане на Закона за социалното подпомагане, обн. ДВ. бр. 27/2009 г. В процеса на разработване на плана на Община Струмияни бяха проведени редица консултации със заинтересованите страни – Дирекции “Социално подпомагане”, РИО на МОМН, училища, Дирекция “Бюро по труда”, РЦЗ, РИОКОЗ, НОИ, НСИ, кметове и кметски наместници от общината, клубовете на пенсионера, неправителствени организации.

За изготвяне на настоящият анализ са използвани данни обхващащи периода от три последователни години 2007-2009 за развитие на Община Струмияни и е основа, върху която ще се разработи Областна стратегия за развитие на социалните услуги за 5-годишен период. Направен е сравнителен анализ по години.

Методологията обхваща всички методи и начини, характерни за проучванията, ситуационния, аналитичния и сравнителния анализ; базира се на статистически данни от ТП на НОИ – Благоевград, НСИ – ТБ Благоевград, Дирекция “Бюро по труда” – гр. Сандански, Дирекция “Социално подпомагане” – гр. Сандански, служба “ГРАО” и др.

Основните принципи при изготвяне на анализа са партньорство, доброволно участие на заинтересованите страни, съгласуване, обективност в направените изводи и реалистичност на изведените препоръки.

2.Методология

2.1 Цели и обхват на проучването

Целта на анализа е да се изгради основата на стратегията за социални услуги в община Струмияни. Прилагането на изискванията за качество и стандарт на живот, зачитане на човешките права и достойнство, а също и относно разкриването на алтернативни социални услуги в общността за повишаване качеството на живот на хората от общината, грижа за рисковите групи чрез развитие на социални услуги в общността.

Това ще се постигне след последователен анализ и постигане на специфичните цели:

- Анализ на предлаганите социални услуги в общината и оценка на потребностите за разкриване на нови.

- Оценка на неизползваемата материална база в общината, която ще бъде подходяща за разкриването на нови социални услуги за уязвимите групи на територията на община Струмьяни.
- Повишаване качеството на грижа за възрастните хора, децата в риск и хората с увреждания.
- Усъвършенстване на съществуващите услуги, разкриване и функциониране на нови качествени и ефективни услуги с акцент върху услугите в домашна среда и подкрепящи ги такива извън семейството.
- Планиране на иновативни социални услуги от смесен тип.
- Планиране на превенцията на институционализацията на деца и възрастни в риск;
- Разкриване на нови работни места в сектора социални услуги, включване в пазара на труда на трайно безработни и хора от уязвимите групи на обществото;
- Социално включване и насърчаване на социалната икономика.
- Повишаване на професионалното обучение на заетите в областта на предоставянето на социални услуги.
- Осигуряване на равен достъп до социални услуги за всички рискови групи от населението.

2.2. Методи за проучването и анализа на ситуацията в Община Струмьяни

При проучването и разработването на анализа са използвани следните основни методи:

- На базата на националните и регионални рамки, общински и регионални стратегии - интегрирано разработване на нуждите от социални услуги в Община Струмьяни;
- Очертаване спецификата на общината и наличните ресурси с цел ориентиране към нейното развитие;
- Бяха проведени работни срещи за идентифициране на външните и вътрешните фактори за нуждите на SWOT анализа, както и за уточняване на визията и приоритетите за развитие, с цел отчитането на обществените интереси и потребности в анализа и осигуряване на обществена подкрепа при неговата реализация;
- Използване на статистически данни;
- Проучване на общественото мнение /анкетиране/ на принципа: никога и никого за нас без нас.

3.Описание на ситуацията в Община Струмьяни.

3.1. Обща характеристика на общината

Община Струмьяни е разположена в Югозападна България, област Благоевград и обхваща 21 населени места - малка, непозната, но с възможности. Територията на община Струмьяни е 362 км², което е 5,72 % от територията на област Благоевград, покрива източните склонове на Малешевска планина, долината на река Струма и малка част от западната част на Пирин. Най-високият връх на територията ѝ е Шаралия - 2171 метра.

Община Струмьяни има важно геополитическо местоположение, гранични общини са Кресна - на север, Сандански - на юг, Банско - на изток, Петрич - на югоизток. Западната ѝ граница е с община Берово (Македония). Намира се на 140 км южно от столицата и на 50 км от областния център Благоевград и на 14 км от Сандански. Разстоянието до границата с Гърция е 33 км, до границата с Македония - 35 км. Основната част (80 %) от общата площ на общината е с планински релеф, който покрива части от Пирин и Малешевска планина. Останалата част от територията е разположена по течението на река Струма, където земята е обработваема.

Община Струмяни се отнася към V група по степен на икономическо развитие – ниска и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност.

Таблица 1: Населени места: общински център, кметства и прилежащи селища

Име	Разстояние до общинския център	Население (брой)	Общ брой деца	Брой ученици	Брой деца с увреждания	Брой възрастни хора с увреждания	Брой самотни живеещи стари хора	Кмет /кметски наместник
С. Струмяни		1006	155	107	0	57	96	Кмет
Село Микрево	2,5	2258	571	430	6	112	123	Кмет
Село Илинденци	3	932	175	114	1	13	115	Кмет
Село Драката	6	160	20	15	2	2	14	Кмет
Село Каменица	11	113	7	6	0	4	35	Км.наместник
Село Горна Крушица	15	72	1	1	0	3	22	Км.наместник
Село Кърпелево	19	37	0	0	0	3	7	Км.наместник
Село Палат	22	46	0	0	0	4	14	Км.наместник
Село Игралище	37	358	21	8	0	9	28	Кмет
Село Махалата	49	51	3	2	0	1	18	Км.наместник
Село Седелец	53	37	1	1	0	2	14	Км.наместник
Село Никудин	10	102	1	1	0	4	32	Км.наместник
Село Добри лаки	41	203	6	1	0	7	56	Кмет
Село Раздол	31	223	3	3	0	90	41	Кмет
Село Клепало	38	51	0	0	0	4	8	Км.наместник
Село Цапарево	21	205	3	3	0	22	96	Кмет
Село Гореме	28	96	10	9	0	4	31	Км.наместник
Село Вракуповица	34	22	0	0	0	1	20	Км.наместник

Общината включва в своите граници административния център Струмяни - V функционален тип, обхваща 21 населени места с население 5 989 жители. Административното управление на общината се осъществява от 17 кметства.

Релефът в по-голямата си част е планински. Той заема около 80 % от територията на общината. По най-ниските части придобива алпийски характер.

През територията на общината минават важни пътни артерии от национално значение. Общинският център се разделя от главен път Е 79 и ж.п. линията София – Атина, както и автомобилни пътища от V клас. От години се работи по осъществяване на директна връзка с гр. Берово, Р Македония, което ще подобри взаимоотношенията не само между двете общини, но и между нашите две страни. Гъстотата на пътната мрежа е 0,5 км/кв. км, което е над средното за областта 0,27 км/кв. км, но въпреки това, все още редица села са без асфалтирани пътища.

Транспортно-комуникационните връзки с границата с Гърция са сравнително добри. С електрифицирането на ж.п. линията и още повече с изграждането на автомагистрала „Струма те ще се усъвършенстват.

Общо състоянието на пътната мрежа на територията на общината е незадоволително.

3.2. Население

Брой и динамика в Община Струмияни:

Населението на община Струмияни е 5989 души, неравномерно разпределени в 21 населени места на територията ѝ, като налице е тенденция към намаляване вследствие на макар и малката безработица, засилените миграционни процеси и концентрацията в по-големите населени места. Демографските промени, породени главно от икономически причини са повлияли и върху бита на хората. Около 10 % от активното население е безработно, 30 % се занимава със селско стопанство, (отглеждане на тютюн, плодове, зеленчуци и др.), 30 % работят в промишлеността (цехове за мрамор, дървопреработване, шивашки цехове), 10 % в бюджетната сфера, 10 % в услуги и други.

Най- голямото кметство на територията на общината е Микрево с население 2258 души, следва го, Илинденци с 932 души, Игралище с 358, Раздол с 223 и Добри Лаки с 203 души. Най-малкото село е Горна Рибница с население от 5 човека. Административният център Струмияни е с население 1006 души. През последните 35 години населението е намаляло наполовина и тази тенденция продължава. Особено тревожно е положението в някои планински села. Така в с. Велювец са останали само 4 души, в с. Горна Рибница са 5, а в с. Колибите сега са само 8 души.

Естественят прираст е отрицателен. Броят на сключените бракове през годините варира, като имат леко увеличение за последната година от наблюдавания период. Това най-добре е илюстрирано в таблица 2.

Демографското състояние на общината е твърде неблагоприятно. Наблюдава се обезлюдяване на повечето села, особено тези в планинските райони. Броят на родените за 2009 г. е 61, броят на починалите 132, естественят прираст -71. Този факт е много тревожен, но по-голямата част от населението, особено учащата се младеж след завършване на образованието си, поради липса на развита промишленост, търсят работа навън и не се завръщат по родните места. Това ни дава основание да заключим, че населението в района е застаряващо.

Таблица 2. Естествен прираст на населението

Период	Сключени бракове	Родени	Починали	Естествен прираст
2007	13	72	103	-31
2008	9	71	93	-22
2009	14	61	132	-71

Тенденцията в развитието на този показател е негативна и е с няколко пункта над средното за страната. Налице е процес на депопулация, който ще има лоши последици за икономическото развитие и благополучие на общината.

Една от причините за отрицателният естествен прираст е ниската раждаемост през последните години, която е свързана с негативното влияние на редица социални,

икономически, демографски и други фактори. Към тези фактори се отнасят недостатъчната материална осигуреност на семействата, застаряването на фертилния контингент през последните години, изменението във фертилното поведение и психическата нагласа за малко деца, снижаването на жизнения стандарт, безработицата и др.

Друг фактор определящ индекса на естествения прираст е смъртността. През последните години този показател се задържа във високи стойности и е с няколко пункта над средното за страната.

На таблиците 2 можем да проследим тенденциите в естествения прираст на населението за периода 2007 – 2009 година:

Таблица 3. Механичен прираст на населението по пол за -2009 година

Период	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	Общо	мъже	жени	Общо	мъже	жени	Общо	мъже	жени
2009	110	59	51	115	51	64	-5	8	-13

Механичният прираст също е отрицателен, т.е. броя на изселените жители на общината е по-голям от броя на заселените, съответно за 2009 година той е -5 души. Както се вижда от тези цифри, можем да отбележим, че тенденцията е отрицателна – населението на общината намалява. Увеличават се миграционните процеси, като причините са различни, най-често те са икономически, свързани с намирането на работа.

Таблица № 5 представя разпределението на населението по села от общината:

Име	Население (брой)
С. Струмяни	1006
Село Микрево	2258
Село Илинденци	932
Село Драката	160
Село Каменица	113
Село Горна Крушица	72
Село Кърпелево	37
Село Палат	46
Село Игралище	358
Село Махалата	51
Село Седелец	37
Село Никудин	102
Село Добри лаки	203
Село Раздол	223
Село Клепало	51
Село Цапарево	205
Село Гореме	96
Село Вракуповица	22

В заключение може да се направи констатацията, че се утвърждават негативните тенденции в естественото развитие на населението, изразяващи се в ниската раждаемост и относително високата смъртност. Към тези фактори следва да се добави и въздействието на външната миграция, която пряко и косвено, също допринася за влошаване на демографската ситуация в общината.

Общината е с неблагоприятна възрастова структура Преобладаващо е населението във възрастовите групи между 18 и 56 години за жените и 18 и 61 години за мъжете. В останалите възрастови групи – под 7 години, от 7-4 и от 14-18 години тенденцията е намаляване. Това се дължи на отрицателния естествен прираст и на миграционните процеси. Данните са показани в таблиците по-долу:

Таблица 6. Възрастова структура на населението за Община Струмяни

Период	Под 7 години	7-14 години	14-18 години	18-59 г. жени	18-62 г. мъже	над 60 жени	Над 63 мъже
2007	354	367	292	1311	1719	1329	832
2008	367	345	284	1288	1702	1321	794
2009	383	324	272	1300	1688	1249	773

Населението на общината непрекъснато намалява. Основните спадове засягат възрастовите групи 0-14 години и 15-29 години .

Към 31.12.2009 година населението на общината е общо 5989 души, като от него под трудоспособна възраст са 979 млади хора заемат дял от 16%. За 2009 година населението на Общината намалява в сравнение с 2008 година със 112 души, но се увеличава относителният дял на младите хора (със 17 души) или те заемат около 16 % от общия брой. През следващия период – 2008 година в сравнение с 2007 година общият брой на населението е 6396 души, а това под трудоспособна възраст е 1013 души, или със 17 души по-малко от предходния период.

Трудоспособното население към посочения период е съответно: за 2007 година 3030 души, или това са 48,8 %. С по-голям дял са мъжете. През 2008 година броят на населението в трудоспособна възраст намалява на 2990 или с 40 души, а през 2009 - 2988 година спрямо предходната съвсем незначително се намалява – с 2-ма души. Намалява и общият брой на населението, като достига 5989 души.

Над трудоспособна възраст населението за 2007 година е 2161 души, за 2008 – 2115 души и за 2009 – 2535 или това са около 42 % от общия брой. И тук тенденцията е към намаляване. Броят на мъжете в тази възраст е значително по-малък от този на жените. Този показател се влияе и от приетото законодателство за пенсионна възраст при жените и мъжете.

Таблица 7. Население под, във и над трудоспособна възраст по пол за 2007-2009 година

Период	Население – общо			Под трудоспособна възраст	В трудоспособна възраст		Над трудоспособна възраст	
	Общо	мъже	Жени	мъже жени	мъже	жени	мъже	жени
2007	6204	3075	3129	1013	1311	1719	832	1329
2008	6101	3011	3090	996	1288	1702	794	1321
2009	5989	2968	3021	979	1688	1300	773	1249

Етнически състав на населението

Два са етносите, които определят етническия облик на община Струмяни – българите, които преобладават и ромите, които са значително по-малка част.

В село Микрево, кв. Нова махала живеят около 900 роми, друга обособена махала е тази в с. Илинденци, в която живеят 115 роми и малък квартал в с. Струмяни с около 30 души. Махалите се характеризират със структурна бедност, нерешени от десетилетия проблеми в заетостта, инфраструктурата, образованието, здравеопазването. Изключването от обществения живот, липсата на доверие между ромите и

мнозинството се проявяват предимно на местно ниво. В училището се наблюдава нарастваща сегрегация между ромските деца и останалите. Ромските семейства живеят в непрекъснато влошаващи се битови условия, изолирани от мнозинството. В повечето случаи обаче ромското население живее в изолирани селски райони и в еднофамилни къщи. Жилищните условия са ключов фактор за подобряване на ромската интеграция, но те трябва да бъдат съчетани с един цялостен подход, обхващащ и въпроси, като образованието, развитието на уменията, заетостта и здравеопазването.

Тук миграционните процеси са почти непознати. Естественят прираст е положителен. В еднофамилната къща живеят няколко поколения с по 5 – 6 деца. Ромите живеят на тясно, в нетрайни постройки (бараки) и без достъп до базови санитарни условия.

Причините са бедност, лоша инфраструктура в сегрегирани ромски квартали, бедност и социално подпомагане, реформи за увеличаване на заетостта, достъп до качествено образование, жилища, условия на живот, несъобразени с регулаторните изисквания жилища, заселване на общинска земя без разрешение.

По полов признак – преобладава женското съсловие.

Образователно равнище – по селата преобладава населението с основно и пониско образование, много малка е бройката на завършилите висше образование. В селата Струмьани, Илинденци и Микрево са концентрирани хората с висше образование. Тук броя на хората със средно и основно образование е почти изравнен.

Доходите се образуват предимно от заетостта на хората в селското стопанство, добива и обработка на мрамор, животновъдство. Наблюдава се тенденция към намаляване на шивашките цехове, в които е заета по-голяма част от женската работна ръка.

3. Икономическо развитие.

Община Струмьани се отнася към V група по степен на икономическо развитие – ниска и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност. Районът се отнася към групата на изостаналите селски райони и към групата на общините за трансгранично сътрудничество и развитие.

Селските територии навсякъде в страната имат сериозни проблеми в своето развитие. Най-критични обаче са планинските и гранични райони. Граничното положение на всички български райони за планиране създава възможности за получаване на импулси на развитието по линия на трансграничното сътрудничество. Ефективното използване на потенциала на сътрудничество е предпоставка за превръщането на много гранични територии от “национална периферия” в полюси на интеграцията и акумулиране на ефекти от сътрудничеството със съседните гранични райони. Подобни положителни възможности за регионалното развитие създава развитието на транснационалното и междурегионално сътрудничество с районите на ЕС.

Селскостопанското производство в общината се осигурява от индивидуални стопани. Регистрираните земеделски производители по години са както следва:

- 2007 година – 62 броя;
- 2008 година – 97 броя;
- 2009 година – 95 броя;

Независимо от ограничения размер на обработваемата земя, радостен е фактът, че се увеличава броят на земеделските стопани.

Създадени са малки индивидуални земеделски стопанства. Понастоящем

Последните години селското стопанство бележи траен спад, западат цели традиционни растениевъдни отрасли като производството на тютюн (което е вече с квоти) и картофи. Отрасълът е основен източник на доходи на населението в селата и за цялата община и неговото западане при липса на друга алтернатива за доходи и заетост води до развитието на натурално стопанство и поражда засилена миграция на трудоспособно население. Досегашният опит и практика предполагат да се насърчава най-масово да се развие овцевъдството.

Наличната техника е крайно недостатъчна за развитие на модерно земеделие. Причините се коренят в раздробеността на земеделските участъци, маломерността на земите, ниската степен на коопериране. Съществува тенденция към умножаване на затворените лични стопанства без перспектива за пазарна реализация и развитие.

Изооставането на селското стопанство е естествен резултат от преструктурирането на българското земеделие и се дължи на: възстановяването на земята в маломерни парцели; ниската ефективност на използвания труд; остаряла и амортизирана селскостопанска техника; високи цени на семена и посадъчен материал, торове, препарати и горива и смазочни материали; ниски изкупни цени на селскостопанската продукция; ниски изкупни цени на произведената продукция, често под себестойността; слабо и скъпо напояване, ниска квалификация на работещите в селското стопанство; застаряващо и намаляващо население в селата.

Близостта до Гърция и Македония оказва негативно влияние на търговията със селскостопанска продукция, поради по-евтин внос, което може да се регулира с по-високи мита.

Горското стопанство в района има своите традиции. Преобладаващата част от територията е планинска, повечето склонове на планините са силно нагънати и силно пресечени. Наклонените терени са значителни. При тези условия, както и поройния средиземноморски характер на валежите, проявлението на ерозията е повсеместно явление. По тези причини залесителните мероприятия, провеждани от горското стопанство, са значителни.

Нископланинския район е зает главно от дъбови, букови и смесени широколистни гори, както и изкуствено създадени гори. Район с иглолистни гори е изкуствено създаден по оголените места и по високите части на Пирин планина.

Разкриването и експлоатацията на залежите от мрамор е довело до изземане на почвената покривка и до изсичане на дървесната растителност. въпреки това в района се срещат чисти букови и смесени буково-иглолистни гори, съставени от бук, черен бор, бял бор, смърч, ела и по-малко други видове.

Съществуващите проблеми пред сектора горско стопанство са: гори без пътища, болести по горите, многото пожари унищожават горския фонд.

Територията на община Струмьяни включва малка част от Национален парк „Пирин”, резерват „Соколата”, вековни дървета, седиментни скални образувания и др.

Структурата на общинската икономика е обусловена преди всичко от добивната и обработващата промишленост. С дългогодишни традиции в района е добивът на мрамор. Основните производители са “Илинденци-мрамор” АД, “Бумар” ООД, “Българо-гръцки мрамор” ООД и други по-малки цехове са пример за експортно ориентирани предприятия за добив на мрамор. Значителни са запасите от варовик на територията на общината.

Като цяло добивна промишленост, стълба на икономиката в момента.

Рудни полезни изкопаеми в района няма.

В общината съществуват и специфични занаяти, свързани с обработката на мрамор и дърво, препарирането на животни и птици.

Търговската мрежа в общината не е равномерно разпределена. Сравнително добре е развита на територията на Микрево, Илинденци и Струмьяни.

Състоянието на общинската собственост и нейното управление са фактори, от които до голяма степен зависят собствените приходи на общината, както и определят възможностите за тяхното увеличаване. Общинските търговски дружества са: Фирма “ВиК - Стримон” ООД с основна дейност: поддръжка на водопроводната и каналната мрежа в общината.

На територията на общината се намира вилно селище „Врабча”, с. Илинденци, комплекс „Боровец” и курортната местност „Върбите”, където има прекрасна възможност за почивка, съчетано с кратки пешеходни маршрути, риболов и др.

Тенденцията е туризмът като отрасъл да придобива още по-важно място в развитието на общината в бъдеще. Община Струмьяни разполага както с природни, така и с културно-исторически забележителности (множество антични селища, църкви с

национално значение и др.), които благоприятстват развитието на всички форми на туризъм:

Пътна мрежа

Община Струмияни има удобно транспортно-географско положение, през територията ѝ минава една от модернизираните европейски магистрали Е-79 с направление Калафат-Видин-София-Кулата-Солун-Атина. В проект е магистрала „Струма”, част от коридор № 4, която ще преминава през територията ѝ.

На територията на общината се ползват два вида транспорт – железопътен и автомобилен. Общината и кметствата полагат непрестанни грижи за поддържане на пътната мрежа във вид, който да осигурява необходимите условия за нормално движение на МПС и пешеходците.

Таблица 8. Пътна мрежа в Община Струмияни

Наименование	Мярка	Дължина
Дължина на пътната мрежа общо	км	215
- първи клас	км	15
- втори клас	км	-
- трети клас	км	60
- четвърти клас	км	140

През общината преминава международната ж.п. линия София-Кулата-Атина. Най-близката аерогара е на 140 км в град София.

Община Струмияни има автобусни връзки с всички населени места в общината, както и автобусни и ж.п. връзки със Сандански, Петрич, Благоевград, София и др. населени места.

Заетост и безработица

Демографският срив в Община Струмияни е в пряка зависимост от настъпилите промени през последните години в селското стопанство. За традиционните земеделски стоки пазара силно се сви и това доведе до масова безработица във всички села на общината. Това обаче не е реалната картина, защото скритата безработица е много повече. Голяма част от населението, което се занимава със селско стопанство през по-голямата част от годината е безработно и не произвежда. Данните за равнището на безработицата за 2007-2009 година са показани в таблица 9.

Таблица 9. Заетост и безработица за 2007-2009 година

Показатели	Брой безработни			Прираст/намаление (2007/2009 г.)	
	2007	2008	2009	Брой	%
Икономически активно население	3030	2990	2988	-42	
Заети	2829	2610	2431	-398	
Безработни	312	217	410	98	
Равнище на безработица	10.3%	7.3%	13.7%	3.4%	

Таблица 10. Качествена характеристика на безработицата за 2007-2009 година

Показатели	Брой безработни			Прираст/намаление 2007/2009
	2007	2008	2009	
1. Общ брой регистрирани	312	217	410	98
2. Брой безработни по пол	312	217	410	98
- мъже	164	101	220	56
- жени	148	116	190	42
4. Брой безработни по възраст	312	217	410	98

- до 24 години	40	17	34	-6
- от 24 до 29 години	28	14	38	10
- от 30 до 44 години	94	65	131	37
- от 45 до 49 години	35	32	44	10
- над 50 години	115	89	163	48
5. Брой безработни по професия	312	217	410	98
- с работническа професия	33	38	61	28
- специалисти	24	26	33	9
- без професия	255	153	316	61
6. Бр. безработни по образование	312	217	410	98
- с висше	5	8	11	6
- със ср. спец. И ср. професионално	51	55	79	28
- със средно общо	14	17	33	19
- с основно и по-ниско	242	137	287	45

- Общия брой на безработните към края на периода (2009 година) е 410 души и бележи тенденция към увеличение спрямо 2007 година с 98 души, или с 3.4 %;
- За да се повиши благосъстоянието на населението, особено това на младите хора, се налага да се полагат ежедневни сериозни грижи за разкриване на нови работни места, да се търсят възможности за намаляване на броя на безработните чрез различни програми и проекти, така че младите хора да не напускат родните си места, а да работят за развитието на общината. Нашето разбиране е това да стане в търсенето на нови пазари и възможности за развитие традиционните селскостопански производства и в областта на туризма, за които има прекрасни природни дадености. Развитието на човешките ресурси продължава да бъде възпрепятствано от тревожни негативни процеси и характеристики, характерни за цялата страна – миграции, не конкурентоспособна икономика, неработещи отрасли, ниска раждаемост и др. икономически фактори;
- Влошаващи се демографски индикатори (спад, застаряване, висока смъртност и ниска раждаемост);
- Висока безработица сред уязвимите групи; ниско образователно /квалификационно ниво на преобладаващата част от безработните;
- Несъответствие на квалификацията и мобилността на пазара на труда; недостатъчно ресурси за поддържане на социалната инфраструктура, съчетано с вътрешнорегионални различия по отношение наличието/достъпа до социални услуги;
- Образователно равнище на трудоспособното население, уменията и качеството на работната сила е недостатъчно, за да отговори на предизвикателствата на икономиката, основана на знанието;
- Значително изостават процесите на обучение през целия живот. Отбелязват се и несъответствия между потребностите на бизнеса в и съответната професионална специализация и подготовка на трудовите ресурси.

Една от главните стратегически цели за устойчиво развитие на общината е подобряването на общественото благосъстояние и качеството на живота, осигуряване на здравословна жизнена среда. Обезлюдяването на селата в планинските райони е свързано с мигрирането на населението в селата около р. Струма, което е свързано със строителство на нови жилищни сгради по частен път.

3.4. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Здравното обслужване на населението в общината се осъществява от петима лекари: в това число двама лекари индивидуална практика за първична медицинска

помощ и трима лекари индивидуална практика за първична дентална помощ, по-голямата част от които са съсредоточени в с. Микрево, с. Струмјани и с. Илинденци. Понастоящем на територията на общината няма болнични заведения в договорни отношения с НЗОК, което налага този вид здравно обслужване да се провежда извън територията на общината, основно в гр. Сандански и гр. Благоевград. Населението от селата Раздол, Клепало и Добри лаки, Игралище, Никудин, Седелец, Махалата, Цапарево, Гореме, Вракуповица се обслужва от лични лекари, които са в гр. Благоевград и гр. Сандански. Района на селата Раздол, Клепало и Добри лаки към общопрактикуващия лекар работи медицински фелдшер, който живее в с. Раздол. С цел получаване на елементарна медицинска помощ общинското ръководство е назначило на работа в ДСП Струмјани социален работник-медицинска сестра, която обслужва селата Игралище, Никудин, Махалата и Седелец.

Центъра за неотложна медицинска помощ - гр. Сандански обслужва общината. Работата ѝ се затруднява от малкия брой линейки и лошото състояние на пътя Микрево – Студената вода, който е част от републиканската пътна мрежа. Общината няма рехабилитационен център, следболнично лечение. Над 30 % от населението, особено в селата, е без достъп до здравни услуги по различни причини. Кадровото осигуряване на здравеопазването се допълва от трима стоматолози.

Обстойният анализ показва незадоволително качество на здравните грижи в общината, в някои случаи то изобщо липсва, което от своя страна налага през следващия планов период да се работи за разкриването на един оборудван Диагностично-консултативен център. По този начин съществено ще се улесни достъпа на населението до по-качествени и добре организирани медицински и медико - социални иновативни услуги в общината. Липсва педиатър. Като цяло местното население не е доволно от състоянието на здравеопазването, на практика 15 села в Малешевска планина нямат достъп до първична медицинска помощ. В общината не е създадена необходимата мрежа от лечебни заведения за болнична и извънболнична помощ. Ниска е осигуреността с медицински персонал.

3.5 Образование

Таблица 11 . Брой деца в общината за учебната 2009/2010г.

Деца в детски градини /без предучилищни форми/	120
Деца в предучилищни форми на образование/детска градина, училище/	40
Деца в общински и държавни училища/ общ брой/	346
Деца в общински и държавни училища / 1- 4 клас/	189
Деца в общински и държавни училища / 5- 8 клас/	142
Деца в общински и държавни училища /9-12 клас/	15

Бъдещето на една държава са нейните деца. На територията на общината функционира едно обединено детско заведение с капацитет около 200 места. От 2009г. ОДЗ "Патиланци" обедини трите детски заведения в едно. В с. Микрево е най-големия филиал. В него се възпитават около 120 деца на възраст от 3 до 5 години и 40 деца в предучилищна възраст. В детската ясла има една група с около 20 деца. В т.ч. във филиала в с. Илинденци има една група с около 20 деца и във филиала в село Струмјани една група също с около 20 деца. Детските заведения са с добра материална база. Обновени и санирани са и трите филиала. Но броят на децата в тях обаче прогресивно намалява, като причините са общоизвестни – намалена раждаемост, миграция сред младежите и отрицателен прираст. Изходът може да бъде в различни младежки програми за осигуряване на заетост и адекватна социална политика.

За да отговорим на съвременните изисквания за обучение и възпитание на децата, ОДЗ „Патиланци” са извършени мероприятия в следните направления:

1. Генерален ремонт на сградата на ОДЗ „Снежанка”;

2. Измазване на тавански етаж и боядисване на фасадата;
3. Смяна на дограмата;
4. Поставяне на теракота на кухненския блок и пералното помещение за изолиране на влагата, умивалници и тоалетни на II етаж;
5. Изграждане на стълбище към таванския етаж;
6. Инсталиране на домофонна уредба на входа;
7. Изграждане на нов вход – по-широк и удобен за родители, деца и персонал;
8. Изграждане на канализационна мрежа;
9. Ново оборудване и обзавеждане;
10. Нови дворни уреди, изграждане на алеи, чешма на двора; пейки;
11. Ремонт на басейна на двора.

На територията на общината има едно средно училище. Средното общообразователно училище "Св. Паисий Хилендарски" в село Микрево е единственото в общината и в него в момента се обучават 334 ученика. Училището е на повече от 80 години, разполага с триетажна сграда. Педагогическият персонал се състои от 32 учители и 8 непедagogически. Училището е обявено за средишно.

В училището и детската градина на територията на община Струмняни работят висококвалифицирани кадри с богат професионален опит. С цел оптимизиране на училищната мрежа през учебната 2010/11 година Общински съвет Струмни взе решение за закриване на двете начални училища в селата Струмняни и Илинденци. На територията на общината остана да функционира едно СОУ. С помощта на трите училищни автобуса той ще извозва децата от селата към село Микрево и обратно.

Материално-техническата база като цяло е добра. Училищата са санирани, подменена е външната дограма, ремонтирани са покривните конструкции. В училището в с. Струмняни е въведена в експлоатация новата част от сградата. Изграден е нов съвременен санитарен възел в училището в с. Микрево. Отоплението е с твърди горива.

Състоянието на сектор „Образование“ през анализирания период е както следва:

1. Разходите за издръжка на образованието са се увеличили значително;
2. Числеността на персонала по категории малко се е увеличил;
3. Броят на учениците за последните години е намалял рязко;
4. В училището е въведена системата на делегиран бюджет. Това наложи да се оптимизира училищната мрежа като се закрият двете начални училища, които не могат да се самоиздържат.

3.6. Жилищни условия.

Общинският жилищен фонд от 2 жилища. Едното от тях е предназначено за задоволяване нуждите на общината от специалисти, с които не разполага. Другото е държавна собственост дарено безвъзмездно на общината за същите нужди.

4. Анализ на групите в риск в община Струмняни.

4.1. Фактори, които пораждаат риск за различни групи от населението и тяхната характеристика.

Основните фактори, формиращи рисковите групи в населението са:

- Ниска степен на образование/липса на образование
- Неравностойна позиция на пазара на труда /при по-голямата, придружена с липса на трудови навици /

Неравностойната позиция на пазара на труда е свързана с липса и/или много ниска степен на образование и професионална квалификация, липса на мотивация за ограмотяване, получаване и/или повишаване на професионалната квалификация, липса на трудови навици.

- Принадлежност към определена етническа общност

В ромската общност са налице различни рискови фактори, като основните са – ранно отпадане от училище, ниско образование и/или липса на професионална

квалификация, липса на трудови навици, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия.

- Трайна липса на собственост и доходи
- Рискове, свързани с напредване на възрастта

Животът на старите хора, особено в отдалечените населени места е затруднен. Основните причини са недостатъчно средства, затруднен достъп до здравеопазване, невъзможност или затруднения с осъществяването на комунално-битови дейности и най-вече социална изолация. Следва да се отбележи обаче, че при проучването е идентифицирана немалка група от хора с увреждания, неосвидетелствани от ТЕЛК и с по-ниска от 50% трайно намалена работоспособност, които не попадат в статистиката на Д"СП" и/или сред ползвателите на каквито и да било здравни и социални услуги като живеят в крайна бедност

Социалният и икономически микроклимат в общността поражда редица проблеми и ограничения пред хората с увреждания и заболявания, пред самотноживеещите, затруднени в самообслужването, които говорят за скрити дискриминационни практики.

Развитието на дейности, свързани със социалното обслужване в домашни условия на населението, каквито са услугите „Личен асистент“, „Социален асистент“ и „Домашен помощник“, ще повиши качеството на живот на хора с увреждания и тежко болни самотни хора; ще се осигурят предпоставки за преодоляване на социалното изключване на групи от населението; ще се ограничи настаняването на същите в заведения от институционален тип.

- Рискове, засягащи хората с увреждания и семействата на деца с увреждания

Основен проблем за хората с увреждане е възможността им за трудова реализация. Доходите им са изключително ниски, което предизвиква сериозни затруднения за поддържане на нормални и здравословни условия за живот и в повечето случаи не дава възможност за социално включване. В по-голямата част от семейства, в които има дете с увреждане единият от родителите няма възможност за трудова заетост. Разчита се основно на програми за заетост към ДБТ или ДСП. Голяма част от родителите са самотни, което задълбочава проблема с ниските доходи.

5. Оценка на социалните услуги в община Струмяни.

Домашният социален патронаж в Струмяни обслужва над 100 човека. Домашният социален патронаж е изцяло на общинска издръжка и се организира, ръководи и контролира от общината. Персонала зает в него е 7 души. Доставка се храна в селата Струмяни, Илинденци, Микрево, Драката, Каменица и Горна Крушица. След преминаването му като общинска услуга дейностите по обслужването се разшириха. Освен доставката на храна, извършва се и закупуване на лекарства, плащане на сметки за вода, ел.енергия, закупуване на стоки.

На територията на общината, в с. Раздол, има Дом за възрастни хора с психически разстройства. В момента в дома се намират 79 жени, при капацитет 80. За тях се грижат 42 човека персонал. Числеността на медицинския персонал е 10 души. Средната брутна работна заплата на заетите в Дома е крайно недостатъчно, като се имат предвид тежките условия на труд. Новите тенденции в развитието на социалните услуги, а именно намаляване броя на настанените в домове от този тип и увеличаване на услугите от типа Дом за настаняване от семеен тип наложи МТСП да вземе решение за намаляване капацитета на ДВХПР с. Раздол от 80 на 30 ползватели. Предстой плана за изнасянето на ползвателите на социалната услуга да се реализира до края на 2011 г. Общинското ръководство си е поставило задача в този период да изгради и разкрие алтернативни форми на социални услуги с цел запазване ползвателите на такива услуги да останат да живеят на територията на общината.

Въпреки увеличената издръжка (която е крайно недостатъчна за нормалното лечение и хранене на болните) и запазената численост на персонала, проблемите в този дом са доста сериозни, като:

1. Част от сградата е ремонтирана основно като са изградени нови стаи с по 2 легла, отделен санитарен възел. Капацитета на тази нова част е 30 места.
2. Домът се намира в планината, до него се стига много трудно, поради лошото състояние на пътя;
3. Средствата за един болен са недостатъчни, нужни са допълнителни средства (помощи);
4. Заплащането на персонала е ниско и крайно недостатъчно. За някои категории служители е необходим квалифициран персонал, на които да се провежда периодично обучение.
5. Необходимо е изграждане на нов вид отоплителна инсталация.

От 2007г. в село Раздол е открито Защитено жилище за хора с умствена изостаналост с капацитет 10 души. В момента услугата се ползва от 8 жени, под грижите на 6 души обслужващ персонал.

Ремонтирана е и друга сграда и след оборудването ѝ ще се разкрие второ ЗЖ за хора с психични разстройства. Ще се настанят 10 жени от ДВХПР - с. Раздол.

6. Оценка на ресурсите за развитие на социални услуги в община Струмьяни

6.1. Анализ на човешките ресурси за предоставяне на услуги.

- **Персонал за управление на социалната сфера – общини и ДСП**

Дирекция “Социално подпомагане” гр. Сандански има изнесена приемна, намираща се в Община Струмьяни, което улеснява достъпа до услугите на ДСП. При нужда се обособяват временни изнесени приемни, като най-често за целта се ползват помещенията на кметствата към населените места от общината, без това да пречи на основната дейност в тях.

- **Персонал за предоставяне на социални услуги**

Дейностите по административното управление на социалните услуги са в основна степен отговорност на ръководителите на екипа на съответното заведение под ръководството на кмета на общината, контролни функции има заместник-кмета „Хуманитарни дейности” и директора на дирекция „Хуманитарни дейности и евроинтеграция”.

Общо работещите в заведенията за социални услуги са 55. Броят и професионалната им квалификация е съобразен с одобрената от министъра на МТСП методика за определяне длъжностите на персонала в специализираните институции и социалните услуги в общността. За липсващите на територията на общината специалисти е организиран транспорт от местоживееене до месторабота за сметка на общината. Във всяко заведение за организацията на работа се грижи ръководител екип, който участва и пряко в предоставянето на услугата. В ДВХПС с. Раздол, административната работа се изпълнява от директор, а в Защитено жилище за хора с умствена изостаналост – от управител.

Болшинството от работещите в социалните заведения са с над 10 годишен стаж. Голяма част от тях са участвали в разкриването на услугите. Това е изключително ценен опит и възможност промяната в социалните услуги да се извършва премерено и с надграждащ характер. Младите специалисти / до 35г./ са 18%. Положително е отношението им към въвеждането на екипната работа в заведенията за социални услуги.

Необходимо е осигуряване на поддържащо обучение за работещите в социалните заведения. Интензивните промени в сферата на социалните услуги през последните няколко години и възможностите за запознаване и въвеждане на различни практики, изискват поддържане на непрекъсната информираност и развиване на допълнителни умения. Като основна необходимост се очертава и осигуряването на супервизия за работещите в сферата.

Работата на специалисти от общината по проекти, включително и със социална насоченост, създаде в последните две години добре мотивиран човешки ресурс за управление на социалните услуги, който обаче не е достатъчен. Създадени са

трайни партньорства с неправителствени организации, които продължават обучението на местни екипи и подпомагат процеса на планиране и индивидуална оценка на нуждите и потребностите на потребителите на социални услуги, особено в домашна среда.

6.2. Финансов анализ на дейностите на общината.

Финансирането на делегираните от държавата дейности – специализирани институции за предоставяне на социални услуги и социални услуги в общността през 2010 г. се извършва по единни разходни стандарти, определени с РМС № 937 от 08.12.2009 г. Те обединяват всички текущи разходи - заплати, други възнаграждения на персонала, задължителните осигурителни вноски от работодатели, издръжка, здравословни и безопасни условия на труд на щатната и нещатната численост на персонала.

Кметът на общината утвърждава числеността на персонала за делегираните от държавата дейности в специализираните институции и социалните услуги в общността по утвърдена методика от Министерството на труда и социалната политика за предоставяне на социални услуги, в рамките на определените средства по единните разходни стандарти.

В община Струмияни всички специализирани институции и социални услуги прилагат единни разходни стандарти за финансиране.

В община Струмияни функционират и се предоставят, следните социални услуги, делегирани от държавата дейности: Дом за възрастни хора с психични разстройства и Защитено жилище за хора с умствена изостаналост – с. Раздол.

Местно финансиране получават Домашен социален патронаж с капацитет 100 места и 3 броя клубове на пенсионера.

Услугата “Личен асистент” в момента се финансира чрез Национална програма “Асистенти на хора с увреждания” / 9 лични асистента / и проект “Социална услуга за качествен живот” – фаза 2 по Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” / 13 лични асистента /. Съгласно регламента бенефициент е АСП към МТСП, като работодател на личните асистенти е съответната Дирекция “Социално подпомагане”. Предстои реализирането на фаза 3 по Оперативната програма „Развитие на човешките ресурси”, като работодател на личните асистенти ще бъде общината.

Предвид ограничените възможности на бюджета, ръководството на общината търси и алтернативни източници за финансиране. В този аспект през изминалите две години бяха използвани редица възможностите за участия в програми. Реализиран беше проект “В помощ на хората от община Струмияни – предоставяне на услугите “Социален асистент” и “Домашен помощник”. Проектът се реализира с финансова подкрепа от Европейския социален фонд по оперативна програма “Развитие на човешките ресурси”.

Проектът се изпълни в рамките на 12 месеца и нуждаещите се от община Струмияни 63 човека имаха възможността да се възползват от услугите «Домашен помощник» и «Социален асистент». Спечелен е проект и предстои реализирането на нов проект за предоставяне на социални услуги “Домашен помощник” и “Социален асистент”, от които ще се възползват 90 потребители, като работодател на 45 човека ще бъде общината.

По сключен договор с фондация „Звезда на надеждата” община Струмияни е предоставила помещение за работа на социален работник, назначен от фондацията. От неговите услуги се възползва населението на общината. Два пъти седмично с автомобила собственост на фондацията се извършва извозване и връщане на децата от общината до Дневния център за деца с увреждания в град Сандански.

7.Заклучения и препоръки

7.1. Основни изводи от ситуационния анализ и оценката на потребностите

1. В Община Струмияни в различна степен, са развити социални услуги насочени към основни групи в риск: лица с психични разстройства, лица с умствена изостаналост; възрастни с различни по вид и степен увреждания и самотноживеещи стари хора. Всички съществуващи социални услуги в общността на територията на Община Струмияни са необходими към момента, отговарят на идентифицирани потребности. Усилията би следвало да се съсредоточат върху повишаване на качеството им и осигуряване на условия за активно включване на общността както в контрола върху услугите, така и в дейности, подкрепящи потребителите и работещите в сферата.
2. С оглед програмата на АСП за деинституционализация на хората с увреждания и извеждането им от институция да се разкрият алтернативни форми на услуги в общността, на настанените в ДВХПР с. Раздол в Център за настаняване семеен тип и Защитени жилища.
3. Институционалният тип услуги за деца би следвало да получи алтернатива. За целта трябва да се разкрият социални услуги за деца в общността, които ще гарантират нормалното отглеждане на деца в семейството, а не изоставянето им за осиновяване, поне на етап до поемане на отговорността за отглеждането им от рождените им родители.
4. Необходимо е разширяване и на обхвата на част от съществуващите социални услуги в общността. Би следвало да се акцентира върху дейности, осигуряващи рехабилитация, интеграция и професионални обучения за ефективно социално включване и реализация според индивидуалните възможности.
5. За част от услугите, насочени към старите хора не е осигурен достъп за хората, живеещи в малките населени места.
6. Семействата, в които се полагат денонощни грижи за дете или възрастен човек с трайно увреждане са поставени пред редица трудности, каквито са невъзможността за трудова реализация и осигуряване на доходи за качествен живот.

7.2. Изводи за наличните социални услуги

Общи изводи за състоянието на социалните услуги в община Струмияни по отношение на:

- Териториално разпределение в общината

Основната част от разкритите социални услуги в общността са съсредоточени в общинския център – Домашен социален патронаж, и Клубовете на пенсионера в селата Струмияни, Микрево и Илинденци. До част от прилежащите села достигат само някои от някои от услугите, в ограничен обем – Домашен социален патронаж, социален асистент, личен асистент. В някои от най-малките населени места, които са и най-отдалечени от общинския център, реално не е възможно към момента да се предоставят социални услуги в общността.

Най-достъпните услуги за отдалечените от общинския център населени места са социален асистент, личен асистент и домашен помощник. Към момента е финансирана само услугата Личен асистент чрез проекти по национална и оперативна програма, което ограничава обхвата им.

Поради тенденцията на застаряване на населението в по-големите села е необходимо да се осигури достъп на хората до адекватни на нуждите им социални услуги в общността.

- Съотношение между услугите в общността и специализирани институции

В Община Струмияни се предоставят само един вид институционални социални услуги – Дом за възрастни хора с психични разстройства. Във връзка с необходимостта от реформиране на ДВХПР община Струмияни е предприела действия за разкриване на

алтернативни социални услуги. Предстои финализиране на процеса по разкриване на социални услуги в общността – като се разкрие Защитено жилище за хора с психични разстройства в село Раздол и изграждане на Център за настаняване от семеен тип за възрастни хора в село Горна Крушица.

Характеристика на спектъра на видовете услуги

Развитите на територията на Община Струмияни 4 вида социални услуги са разпределени към различните групи потребители по следния начин:

- деца – ЛА
- възрастни с увреждания – ДВХПР, ЗЖ, ЛА
- стари хора – ДСП, ЛА

С оглед на разположението и броят на жителите на част от селата в общината е необходимо да се разработи методика за осигуряване на мобилност на социалните услуги в общността.

Обхват на услугите, предоставяни от външните доставчици

Към момента практиката в Община Струмияни във връзка с услугите, предоставяни от външни доставчици е предимно при реализиране на програми и проекти.

Съвместните дейности с организации от неправителствения сектор са основно с кампаниен характер.

Изводи за специализираните институции за деца

След извършена през 2006г. комплексна оценка на специализираните институции за отглеждане на деца, лишени от родителска грижа, Държавната агенция за закрила на детето изиска изготвяне на проекти за реформиране, реструктуриране и закриване на специализираните институции за отглеждане на деца. В тази връзка е наложително разкриването на нови социални услуги в общността за деца. Алтернативните форми трябва да бъдат съобразени с необходимостта от дейности, насочени към предоставяне на подкрепа и за семействата.

Сериозна алтернатива на институционалния тип грижа за деца е приемното родителство, което е в начален етап на реализация в общината. Като нов вид услуга тя се нуждае от подкрепата както на заинтересованите институции, така и на цялата общност. Необходими са усилия и ресурс за промотиране на услугата, осигуряване на адекватно въвеждащо и поддържащо обучение за приемните родители, както и достатъчен професионален ресурс за непрекъснатата подкрепа по време на предоставяне на услугата.

Идентифицирани дефицити / липси на услуги

Към момента на територията на общината няма развити:

- дейности, ориентирани към ранната диагностика;
- социални услуги, насочени към предоставяне на дневна форма на грижа за деца, свързана с превенция на изоставянето, превенция на насилието и отпадане от училище. Има нужда от развиване на услуги, насочени към консултиране и подкрепа на семейства в риск, обучение на бъдещи приемни родители и осиновители, изготвяне и осъществяване на индивидуални програми за социално включване.

Изводи за услугите за възрастни и стари хора:

Съществуващите видове социални услуги за стари хора не са разнообразни, при част от тях има по-голямо търсене от заявения капацитет – Домашния социален патронаж. През последните години има голям брой запитвания и за възможностите, които съществуват за предоставяне на грижи за дементно болни. Широка подкрепа получи предоставяната услуга “Домашен помощник”.

Жителите на селата имат достъп до ограничен брой услуги в общността, като в най-отдалечените села достигат предимно алтернативни форми на социални услуги – социален асистент, личен асистент. Този ограничен достъп се отразява на качеството на живот на едни от най-уязвимите групи от населението.

Към момента начинът на финансиране на двете услуги, предизвиква неудовлетвореност както при работещите, така и при потребителите. Проектният принцип на финансиране “накъсва” услугата, което има изключително негативно въздействие върху качеството на живот на хората, които разчитат на помощта на социален или личен асистент. По същата причина мотивацията и качеството на работа на заетите не е на нужното ниво, въпреки вложените средства за обучение и супервизия на персонала.

7.3. Препоръки

Общи препоръки към развитието на социалните услуги в община Струмьяни

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите в Община Струмьяни показва, че би следвало да се запазят всички, развити до момента социални услуги в общността. Процеса на развитие в социалната сфера, налага намиране на гъвкави форми на предоставяне на услугите, предполагащи максимално използване на наличния професионален ресурс.

Търсенето на услугата Дом за стари хора поставя предизвикателството да се разкрие такъв тип услуга на територията на общината, с капацитет до 15 потребителя. След като целия живот им е преминал в тази община народопсихологията на местното население е такава, че по-лесно би приело една такава промяна, ако услугата се предлага на територията на общината.

Реформирането на ДВХПР трябва да продължи да се реализира планирано и в две посоки – разкриване на алтернативни форми социални услуги и развиване и подкрепа на дейности с превантивен характер, които да намалят до минимум приема на лица в институцията.

Конкретни препоръки за развитието на услугите:

- **За деца и семейства с деца в риск**
- Разкриване на услугата Център за настаняване от семеен тип за деца;
- Оптимизиране на доставката на услугата Дневен център за деца с увреждания в град Сандански, съвместно с община Кресна;
- Осигуряване на възможност за развиване на дейности за ранна диагностика;
- Развиване на приемната грижа;
- **За пълнолетни лица и хора с увреждания**
- Разкриване на услугата “Защитено жилище за лица с психични разстройства” ;
- Разкриване на услугата Център за настаняване от семеен тип за лица с психични разстройства ;
- Разработване на модел за работа в заведенията, предоставящи социални услуги за хора с увреждания, който ще позволи по-ефективно използване на заетите в сферата професионалисти;
- **За стари хора**
- Разкриване на услугата “Дом за стари хора”;
- Разкриване на филиали на ДСП в отдалечените села;

**Председател на ОбС
Кирил Укев**